

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ САВДОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Бо қарори Маҷлиси намоёндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 12 октябри соли 2022, № 869
қабул карда шуд

Бо қарори Маҷлиси миллии
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 16 декабри соли 2022, № 338
ҷонибдорӣ карда шуд

(Қонуни ҚТ аз 02.01.2025 № 2136)

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро дар самти савдои электронӣ танзим намуда, ба ҳимояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии иштирокчиёни савдои электронӣ, инчунин таъмини фаъолияти онҳо рағбона гардидааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

1) **аҳди электронӣ** - амалҳои иштирокчиёни савдои электронӣ, ки ба муқаррар намудан, тағйир додан ё қатъ кардани ҳуқуқи уҳдадорихои онҳо рағбона гардида, тавассути шабакаҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ анҷом дода мешаванд;

2) **иштирокчиӣ савдои электронӣ** - фурушанда, харидор, миёнарави иттилоотӣ ва миёнаравони дигар, ки дар ташкил ва амалисозии савдои электронӣ иштирок ё ба иҷрои он мусоидат менамоянд;

3) **ирсолкунандаи ҳуҷҷати электронӣ** - шахсе, ки ҳуҷҷати электронӣ мефиристад ё дар маҳзани маълумоти қабулкунандаи ҳуҷҷати электронӣ саҳифаи баҳисобгирӣ тартиб медиҳад;

4) **қабулкунандаи ҳуҷҷати электронӣ** - шахсе, ки ба ӯ ҳуҷҷати электронӣ аз тарафи ирсолкунанда ё миёнарави иттилоотӣ ирсол шудааст;

5) **миёнарави иттилоотӣ** - шахсе, ки бо ташаббус ё бо фармоиши шахси дигар ҳуҷҷати электрониро мефиристад, қабул мекунад, нигоҳ медорад ва ҷиҳати мусоидат барои бастани аҳдҳо дар савдои электронӣ хизмат мерасонад;

6) **низоми пардохти электронӣ** - низоми ташкили ҳисоббаробаркуниҳои молиявии электронӣ дар шабакаҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ, ки ба тарафҳои аҳд имкон медиҳад суратҳисоби бонкӣ ва ё дигар воситаҳои электронии пардохтии худро мустақилона идора намоянд;

7) **расмиёти электронӣ** - тартиби анҷом додани амалиёти электронӣ вобаста ба аҳдҳо;

8) **савдои электронӣ** - фаъолияти соҳибкорӣ оид ба хариду фурӯши мол, кор ва хизматрасонӣ, ки бо истифодаи шабакаҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ва расмиёти электронӣ амалӣ мегардад;

9) **шабакаҳои иттилоотию коммуникатсионӣ** - маҷмӯи воситаҳои барномавию техникӣ ва намудҳои дигари шабакаҳои алоқаи электроние, ки барои чамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ, паҳнкунӣ, инъикос ва истифодабарии маълумот пешбинӣ шудаанд;

10) **шахсе, ки савдои электрониро амалӣ менамояд** - шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ, ки ба хариду фурӯши мол, кор ва хизматрасонии пардохтшаванда бо истифодаи шабакаҳои иттилоотию коммуникатсионӣ машғул мебошад.

Моддаи 2. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур нисбат ба аҳдҳое, ки бо истифодаи шабакаҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ва расмиёти электронӣ амалӣ мешаванд, татбиқ мегардад.

2. Амали Қонуни мазкур нисбат ба аҳдҳое, ки тасдиқи ҳатмии нотариалӣ ё бақайдгирии давлатиро талаб менамоянд, дар бозори сугурта ва коғазҳои қиматнок баста мешаванд ва объектҳое, ки аз муомилоти граждани бароварда ё маҳдуд шудаанд, инчунин хариди давлатӣ татбиқ намегардад.

Моддаи 3. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи савдои электронӣ

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи савдои электронӣ ба [Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон](#) асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Принсипҳои савдои электронӣ

Савдои электронӣ ба принсипҳои зерин асос меёбад:

- 1) баробарии иштирокчиён;
- 2) озодии аҳд;
- 3) таҳвили озоди мол, кор ва хизматрасонӣ;
- 4) амалисозии беамониати савдои электронӣ;
- 5) кафолатнокии ҳифзи судии иштирокчиёни савдои электронӣ.

Моддаи 5. Иштирокчиёни савдои электронӣ

1. Дар савдои электронӣ иштирок менамоянд:

- 1) фурӯшандагони мол, кор ва хизматрасонӣ;
- 2) харидорони мол, кор ва хизматрасонӣ;
- 3) миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигар.

2. Ба фурӯшандагон шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ, ки фаъолиятро оид ба фурӯши мол, кор ва хизматрасонӣ амалӣ менамоянд, мансубанд.

3. Ба харидорон, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, шахсони воқеӣ, ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ мансубанд.

4. Миёнарави иттилоотӣ ва миёнаравони дигар дар савдои электронӣ инҳо мебошанд:

1) таҳвилгарони хизматрасониҳои пардохтӣ ва операторони низоми пардохтиё, ки барои таъмини дастрасӣ ба хизматрасониҳои пардохтӣ ва ташкили ҳисоббаробаркуниҳо байни иштирокчиёни савдои электронӣ хизмат мерасонанд;

2) ташкилкунандагони савдо, озмун ва музоядаҳо;

3) ташкилотҳое, ки хизматрасонии дигарро барои таъмин ва дастгирии расмиёти электронӣ ҳангоми тартиб ва анҷом додани аҳдҳои электронӣ амалӣ менамоянд;

4) операторон ва таҳвилгарони хизматрасонии алоқа, ки барои муомилоти ҳуҷҷатҳои электронии иштирокчиёни савдои электронӣ хизмат мерасонанд.

5. Шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродие, ки савдои электрониро амалӣ менамоянд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта мешаванд.

6. Шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродие, ки савдои электрониро амалӣ менамоянд, дар фаъолияти худ бояд талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли оро наоянд.

БОБИ 2. ИДОРАКУНИИ ДАВЛАТӢ ДАР САМТИ САВДОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Моддаи 6. Сиёсати давлатӣ дар самти савдои электронӣ

1. Давлат бо мақсади рушди савдои электронӣ ҳамчун самти афзалиятноки сиёсати иқтисодӣ ҷамоҳангсозии фаъолияти вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро таъмин менамояд.

2. Самтҳои сиёсати давлатӣ самти дар савдои электронӣ:

1) дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии савдои электронӣ;

2) фароҳам овардани шароит барои ҷалби сармоя, технологияҳои муосир ва таҷҳизот ҷиҳати амалисозии савдои электронӣ;

3) ҳавасмандгардонии тадқиқоти илмӣ техникаӣ, омодаасозӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кадрҳо;

4) мусоидат ба ҳамкориҳои байналмилалӣ дар самти савдои электронӣ.

Моддаи 7. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти савдои электронӣ

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти савдои электронӣ дохил мешаванд:

1) таъмини татбиқи сиёсати давлатӣ;

2) тасдиқ ва татбиқи ҳуҷҷатҳои банақшагирии стратегӣ;

3) муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи савдои электронӣ;

4) ҷамоҳангсозии фаъолияти мақомоти давлатӣ;

5) тасдиқи қоидаҳои савдои электронӣ барои намудҳои алоҳидаи мол, кор ва хизматрасонӣ;

6) таъмини ҳамкории байналмилалӣ;

7) амалӣ намудани салоҳияти дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 8. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар самти савдои электронӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар самти савдои электронӣ дохил мешаванд:

1) иштирок дар таҳия, таҳия ва татбиқи ҳуҷҷатҳои банақшагирии стратегӣ;

2) пешниҳоди таклиф оид ба фароҳам овардани шароити мусоид;

3) амалӣ намудани тадбирҳо оид ба ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии иштирокчиёни савдои электронӣ;

4) иштирок дар тақмили қонунгузорӣ ва таъмини иҷрои он;

5) гузарондани тадқиқот ва мониторинг;

6) таъмини иштирокчиёни савдои электронӣ бо иттилооти ҳуқуқӣ, иқтисодӣ, оморӣ, истеҳсолию технологӣ ва илмию техникии барои ғайриқонунии онҳо зарурӣ;

7) амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон.

БОБИ 3. ТАРТИБИ БАРАСМΙΑТДАРОРИИ АҲД ДАР САВДОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Моддаи 9. Талаботи умумӣ ба шакл ва расмиёти ҳуҷҷатгузорӣ ҳангоми барасмиятдарории аҳди электронӣ

1. Ҳангоми таҳияи аҳдҳои электронӣ бо мувофиқаи тарафҳо шаклҳои зерин истифода мешаванд:

1) стандарти пешниҳоди электронӣ ва гардиши матн ё иттилооти дигар (сабт, файл, сомона, маҳзани маълумот, сабт дар маҳзани маълумот);

2) намуди ҳуҷҷатҳои умумизътирофшуда ё муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки дар савдои электронӣ истифода мешаванд (ҳуҷҷати электронӣ, огоҳнома, сабтҳои қайдшуда, пешниҳод оид ба аҳд (оферта));

3) қабули пешниҳод (аксепт), шартнома, протоколҳо ва дигар намудҳои ҳуҷҷатҳо.

2. Ҳангоми тартиб додани ҳуҷҷати электронӣ шакли пешниҳод ва истифодаи он бояд ба талаботи зерин ҷавобгӯ бошад:

1) интиқол ва қабули бозътимоди ҳуҷҷати электронӣ ва коркарди он;

2) имкони санҷиши дурустӣ ва мукаммалии ҳуҷҷат, нигоҳдорӣ ва ҷустуҷӯи он дар шабакаҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ;

3) муайян будани ирсолкунанда (таҳиякунанда), вақти тартибдихӣ ё қабул, бавучудой ва дарки ягонагии маълумот.

3. Тарафҳо метавонанд пешакӣ оид ба расмиёти санҷиши дурустӣ ва мукаммалии аҳд, ки ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат намекунад, ба мувофиқа расанд.

4. Аҳди электронӣ ва ҳуҷҷати электронӣ аз рӯи мазмун ва шакл бояд ба талаботи муқаррарнамудаи Қонуни мазкур ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқат намоянд.

5. Амалиёти электронии аҳд дар савдои электронӣ тибқи талабот ва тартиби муқаррарнамудаи созишномаи тарафҳо ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмӣ дароварда мешаванд.

6. Дар аҳди электронӣ рақами мушаххаси андозсупоранда ва мушаххасоти бонкӣ (харидор ва фурӯшанда) нишон дода мешаванд.

Моддаи 10. Тартиби ҳуҷҷатгузории аҳди электронӣ

1. Ҳангоми анҷом додани аҳди электронӣ дар ҳолатҳое, ки тарафҳо ё қонунгузорӣ имзои дасти ҳуҷҷатро талаб намоянд, ҳуҷҷат имзошуда махсуб меёбад, агар тарафҳо расмӣ муқарраршудаи имзои электрониро иҷро намуда бошанд.

2. Ба сифати имзои электронӣ дар ҳуҷҷати электронӣ ҳама намуди муайянкунӣ ва инъикоси изҳори иродаи тарафҳои аҳд эътироф карда мешавад, агар:

1) Қонуни мазкур ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ё созиши тарафҳо муқаррар намуда бошанд;

2) шахсияти имзокунандаи ҳуҷҷати электронӣ муайян бошад;

3) шахс маълумоти дар ҳуҷҷати электронӣ мавҷудбударо тасдиқ намояд;

4) хусусияти аҳд асоснок ва бо масъулияти тарафҳо таъмин бошад;

5) бо мақсади ҳуҷҷати электронӣ таҳия ё ирсол гардида бошад.

3. Дар ҳолатҳое, ки Қонуни мазкур ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ё созиши тарафҳо муқаррар намоянд, ки аҳд ё ҳуҷҷати дигар дар нусхаи асл пешниҳод ё нигоҳ дошта шавад, талабот нисбат ба ҳуҷҷати электронӣ иҷрошуда ба ҳисоб меравад, агар тарафҳои аҳд:

1) ҳифзи аҳд, муқаммалӣ ва тағйирнопазирии маълумоти дар он мавҷудбударо аз лаҳзаи таҳия ва ирсол он дар шакли ниҳой таъмин намоянд;

2) дар ҳолати зарурӣ имкони пешниҳоди ҳуҷҷатро ба қабулкунандаи дахлдор дошта бошанд.

4. Иштирокчиёни савдои электронӣ дар раванди мубодилаи ҳуҷҷати электронӣ метавонанд ирсолкунанда ё қабулкунанда бошанд.

Моддаи 11. Ҳуҷҷати электронӣ ва нусхаҳои он

1. Дар ҳолатҳое, ки барасмиятдарории аҳд дар шакли хаттӣ талаб карда мешавад, ин талабот бо роҳи пешниҳоди ҳуҷҷати электронӣ иҷрошуда ба ҳисоб меравад, агар иттилооти дар он мавҷудбуда барои истифодаи минбаъда дастрас бошад.

2. Нусхаи ҳуҷҷати электронӣ, ки дар шакли электронӣ имзо шудааст, бо шакли хаттӣ эътибори баробари ҳуқуқӣ дорад, ба шарт, ки ҳифзи он тавассути шабакаҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ ва тартиби нигоҳдории ҳуҷҷатҳо таъмин шуда бошад.

3. Нусхаи ҳуҷҷати электронӣ дар ҳомили қоғазӣ эътибори ҳуқуқӣ дорад, агар соҳиби имзои электронии рақамӣ ё дигар имзои электронии шабех онро дастӣ имзо ё шахси ваколатдор тасдиқ карда бошад.

4. Хуччати электроние, ки бо имзои электронии рақамӣ ё дигар имзои электронии шабех имзо шудааст, ҳангоми баррасии баҳсҳои судӣ метавонад бо тартиб ва шартҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун далел пешниҳод карда шавад.

5. Хуччати электронии дар савдои электронӣ истифодашаванда наметавонад бо он асос рад карда шавад, ки тавассути шабакаҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ба расмӣ дароварда ё қабул шудааст.

Моддаи 12. Нигоҳдории хуччати электронӣ

1. Дар ҳолате, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳдории хуччатҳо, сабтҳо ё иттилооти муайянро талаб намояд, ин талабот тавассути нигоҳдории хуччатҳо бо риояи шартҳои зерин иҷро карда мешавад:

1) иттилооти дар хуччати электронӣ ҷойгирбуда барои истифодаи минбаъда дастрас бошад;

2) маълумоти хуччати электронӣ дар он шакле нигоҳ дошта мешавад, ки таҳия, ирсол ё қабул гардида бошад;

3) иттилооте нигоҳ дошта мешавад, ки имкони муайян намудани бавучудой ва таъиноти маълумоти хуччати электронӣ, сана, вақти ирсол ва қабули он мавҷуд бошад.

2. Муҳлати нигоҳдории бойгонии хуччати электронӣ ва таҷҳизоте, ки дар онҳо хуччати электронӣ ҷойгир ё нигоҳдорӣ мешавад, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мегардад.

3. Хуччати электронӣ ё маҳзани маълумот, ки бо аҳди электронӣ алоқаманд мебошанд ва барои нигоҳдории бойгонӣ ҷойгир карда шудаанд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва шахсони ваколатдори онҳо, инчунин ба тарафҳои аҳд бо дархости онҳо пешниҳод карда мешаванд.

4. Тарафҳои аҳд дар савдои электронӣ ҳуқуқ доранд хуччатҳо ё маҳзани маълумоти электронии худро барои нигоҳдории муваққатии бойгонӣ тибқи шартномаи нигоҳдорӣ ба шахсони сеюм, ки хизматрасонии дахлдори нигоҳдории хуччатҳоро мерасонанд, супоранд.

БОБИ 4. ТАЛАБОТ БА ИШТИРОКЧИЁНИ САВДОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Моддаи 13. Талабот нисбат ба пешниҳоди иттилоот аз ҷониби иштирокчиёни савдои электронӣ

1. Шахсоне, ки савдои электрониро амалӣ менамоянд ва ба доираи номуайяни шахсон оферта ё даъват барои пешниҳоди оферта мефиристанд, уҳдадоранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи худ иттилоот пешниҳод намоянд.

2. Иттилоот дар бораи фурушандагони мол, кор ва хизматрасонӣ, ки савдои электрониро амалӣ менамоянд, маълумоти ҳатмӣ зеринро дар бар мегирад:

1) номи пурраи шахси ҳуқуқӣ бо нишон додани шакли ташкилию ҳуқуқии он, насаб, ном ва номи падари соҳибкори инфиродӣ;

2) макони ҷойгиршавӣ ва маълумот дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ, рақами мушаххаси андозсупоранда, суроғаи электронӣ, суроғаи почтавӣ, рақами телефон, инчунин номи сомона, агар мавҷуд бошад;

3) номгӯи мол, кор ё хизматрасонии пешниҳодшаванда ё фармоишшаванда ва шартҳои пешниҳоди онҳо;

4) оммафаҳм пешбинӣ намудани иттилоот оид ба шартҳои тахфиф, тухфа ва дигар имтиёзҳо, ки ба харидорон пешниҳод мегарданд;

5) тартиби ҳисоббаробаркунӣ ва шаклҳои истифодашавандаи ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ, аз ҷумла тартиби бозпас гардондани маблағ;

6) мушаххасоти бонкӣ;

7) ташкили расонидани мол, кор ва хизматрасонӣ.

3. Иттилоот дар бораи харидор иборат аст, аз:

1) номи пурраи шахси ҳуқуқӣ бо нишон додани шакли ташкилию ҳуқуқии он, насаб, ном ва номи падари соҳибкори инфиродӣ ё шахси воқеӣ;

2) макони ҷойгиршавӣ ва маълумот дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ, рақами мушаххаси андозсупоранда, мушаххасоти бонкӣ, суроғаи электронӣ, суроғаи почтавӣ, рақами телефон, инчунин номи сомона, агар мавҷуд бошад;

3) дигар иттилооте, ки барои бақайдгирӣ ва анҷом додани аҳдҳои электронӣ зарур аст.

4. Иттилоот оид ба маълумоти шахсии харидорони мол, кор ва хизматрасонӣ дар савдои электронӣ танҳо он маълумотеро дар бар мегирад, ки бе он фурӯшанда наметавонад аҳдро ба расмӣ дарорад ва уҳдадориҳои худро доир ба аҳди электронии мазкур иҷро намояд.

5. Иттилоот дар бораи оператори савдои электронӣ, ба ғайр аз маълумоте, ки дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинӣ шудааст, инҳоро дар бар мегирад:

1) тартиби дастрасӣ ва пайвастшавӣ ба шабака;

2) тартиби бақайдгирии иштирокчӣ;

3) қоидаҳои пешниҳоди хизматрасонии алоқа, дастрасӣ ва пайвастшавӣ.

6. Иттилоот дар бораи таҳвилгари хизматрасониҳои пардохтӣ ва ё оператори низоми пардохтӣ, ба ғайр аз маълумоте, ки дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинӣ шудааст, инҳоро дар бар мегирад:

1) номгӯи хизматрасонии молиявӣ ва шартҳои пешниҳоди он;

2) маблағи ҳаққи хизмате, ки харидорони мол, кор ва хизматрасонӣ пардохт менамоянд;

3) тартиби пешниҳоди иддао, аз ҷумла иттилооте, ки барои тамос бо таҳвилгари хизматрасониҳои пардохтӣ ва оператори низоми пардохтӣ зарур мебошад.

7. Иттилоот дар бораи ташкилкунандагони савдои электронӣ, озмунҳо ё музоядаҳо, ба ғайр аз маълумоте, ки дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинӣ шудааст, инҳоро дар бар мегирад:

1) қоидаҳои баргузориҳои озмун, савдо ва музоядаҳо;

2) тартиби бақайдгирии иштирокчиён.

8. Иттилоот дар бораи ташкилотҳое, ки ба тарафҳои аҳд оид ба таъмини расмиёти электронӣ хизмат мерасонанд, ба ғайр аз маълумоте, ки дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинӣ шудааст, тартиб ва қоидаҳои истифодабарии хизматрасониҳоро дар бар мегирад.

9. Дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирокчиёни савдои электронӣ бояд иттилоотро дар бораи иҷозатнома, ҳуҷҷати иҷозатдиҳӣ ё шаҳодатномаи сертификатсияи мол, кор ва хизматрасонӣ пешниҳод намоянд.

10. Шахсоне, ки савдои электрониро амалӣ менамоянд, дар бораи мол, кор ва хизматрасонӣ, нарх, шартҳои ба даст овардан, муҳлат ва ҳолати бозпас гардондани онҳо бояд иттилооти зарурӣ ва боэътимод пешниҳод намоянд, ки имконияти интиҳоби дурусти онро таъмин созад.

11. Фурӯшанда дар савдои электронӣ тибқи дархости мақоми ваколатдори давлатӣ иттилооти дахлдорро пешниҳод менамояд.

БОБИ 5. ТАШКИЛИ МУБОДИЛАИ ХУЧЧАТИ ЭЛЕКТРОНӢ ҲАНГОМИ БАРАСМИЯТДАРӢ ВА АНЧОМ ДОДАНИ АҲДӢОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Моддаи 14. Амалиёт ва расмиёти электронии бастанӣ аҳдҳо

1. Тарафҳои аҳди электронӣ тибқи созиши мутақобила, агар дар қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад, ҳуқуқ доранд муқаррар намоянд:

- 1) тартиби мубодилаи ҳуҷҷатҳои электронӣ;
- 2) тартиби анҷом додани амалҳо оид ба бастанӣ аҳд;
- 3) тарзи муқаррар намудан ва тартиби истифодаи имзо дар шакли электронӣ;
- 4) тартиби қойгиронӣ, ирсол, қабул ва бозхонди аксепт;
- 5) тартиби санҷиши дурустии иттилоот;
- 6) тартиби истифодаи низоми иттилоотии тарафҳо.

2. Расмиёти электронӣ бо истифодаи шабакаҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ ва риояи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ё бо розигии тарафҳо оид ба барасмиятдарории мазмунӣ намудҳои мушаххаси ҳуҷҷатҳо амалӣ мегардад.

3. Расмиёти электронии мубодилаи ҳуҷҷати электронӣ метавонад барасмиятдарории аҳдҳо дар бар гирад, ки аз тарафи фурӯшанда бо тартиби оферта пешниҳод шудааст ва харидор онро бе тағйирот ё бо шартҳои иловагӣ қабул кардааст. Шакли аксепт ва расмиёти фиристодани он бо шартӣ риояи талаботи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон оид ба намудҳои алоҳидаи аҳд муқаррар мешаванд.

Моддаи 15. Талаботи умумӣ ба мубодилаи ҳуҷҷатҳои электронӣ

1. Маълумот дар бораи ирсолкунанда ва шахси ваколатдори он бояд ба талаботи барои тарафҳо муқарраршуда мувофиқат намояд.

2. Ҳуҷҷати электронӣ ирсолшуда ба ҳисоб меравад, агар он таввасути низоми худкори (автоматикунонидашудаи) ба ирсолкунанда тааллуқдошта тартиб дода, ирсол шуда бошад.

3. Ҳуҷҷати электронӣ аз тарафи қабулкунанда қабулшуда ба ҳисоб меравад, агар он ба сервери почтавии қабулкунанда ё миёнарави иттилоотӣ ворид ё қабули он аз тарафи қабулкунанда бо ҳуҷҷати ҷавобӣ ё расид тасдиқ гардида бошад.

4. Баъд аз қабули ҳуҷҷати электронӣ қабулкунанда ҳуқуқ дорад оид ба тасдиқи ҳуҷҷати электронӣ, ки аз тарафи ирсолкунанда фиристода шудааст, санҷиш гузаронад. Дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ё розигии тарафҳо қабулкунанда барои гузаронидани чунин санҷиш уҳдадор аст.

5. Ирсолкунанда ё қабулкунанда ҳуқуқ дорад дар бораи дастрас шудани ҳуҷҷати электронӣ аз ҳамдигар, миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигар, ки дар интиқоли ҳуҷҷати электронӣ иштирок намудаанд, маълумоти заруриро талаб намояд.

6. Вақти фиристондани ҳуҷҷати электронӣ лаҳзае ба ҳисоб меравад, ки ҳуҷҷати электронӣ аз шабакаи иттилоотию коммуникатсионии зерин назорати ирсолкунанда қарордошта ирсол гардидааст, агар тарафҳо тартиби дигарро муқаррар накарда бошанд.

7. Вақти қабули ҳуҷҷати электронӣ лаҳзае ба ҳисоб меравад, ки ҳуҷҷати электронӣ ба шабакаи иттилоотию коммуникатсионӣ ё суроғи электронии нишондодаи қабулкунанда ворид шудааст ва қабулкунанда имконияти дастрас намудани онро дорад, агар тарафҳо тартиби дигарро муқаррар накарда бошанд.

8. Тасдиқи қабули ҳуҷҷати электронӣ лаҳзае ба ҳисоб меравад, ки он аз ҷониби қабулкунанда мувофиқи созиши тарафҳо тасдиқ карда шудааст.

Моддаи 16. Тартиби бастанӣ аҳдҳо дар савдои электронӣ

1. Аҳд дар савдои электронӣ аз лаҳзаи гирифтани ҳуҷҷати электронӣ аз тарафи фурӯшанда, ки мазмуни аксепти харидорро дорад ё аз тарафи харидор анҷом додани амалҳое, ки фурӯшанда пешбини намудааст, басташуда эътироф мешавад.

2. Офертае, ки ба доираи номуайяни шахсон равана гардида, барои дастрасии умум ва намоиш дар шабакаи иттилоотию коммуникатсионӣ ҷойгир ё ба қабулкунанда дар шакли ҳуҷҷати электронӣ бо мақсади бастанӣ аҳд фиристода шудааст, бояд шартҳои муҳимми аҳдро тибқи талаботи Қонуни мазкур дошта бошад.

3. Дар ҳолати бозхонди аксепт ё иштибоҳи тарафҳои аҳд харидор уҳдадор аст тарафи дигарро хабардор намояд ё мувофиқи нишондоди тарафи дигар амал намояд.

4. Пешниҳоди фурӯшандаи мол, кор ва хизматрасонӣ, ки ба доираи номуайяни шахсон равана шудааст ё барои намоиши умум ва дастрасӣ дар шабакаи алоқавӣ электронӣ ҷойгир гардидааст, ба истифодабарандагони шабакаи иттилоотию коммуникатсионӣ дастрас мебошад, даъват ба оферта ҳисобида мешавад.

Моддаи 17. Шартҳои аҳди электронӣ

1. Аҳди электронӣ аз шартҳои зерин иборат аст:

1) шакли имзои аҳд ва дигар ҳуҷҷати электроние, ки бо иҷрои уҳдадориҳои тарафҳо алоқаманд аст;

2) тартиби мубодилаи ҳуҷҷатҳои электронӣ байни тарафҳо ҳангоми иҷрои уҳдадориҳо;

3) тартиби ҳаммонандкунии шахси ваколатдори имзокардаи ҳуҷҷат ва санҷиши дурустии он;

4) истинод ва ишораҳо ба шартҳои аҳд, ки ба ҳуҷҷати электронӣ дохил мегарданд ва дар шабакаи иттилоотию коммуникатсионӣ аз ҷониби тарафҳо нигоҳ дошта мешаванд;

5) тартиби пешбурди мукотибаи тарафҳо ва дигар иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки бо иҷрои уҳдадориҳо алоқаманд аст;

6) тартиби санҷиши дурустии иттилоот ва дастрасии ҳуҷҷатҳои электронӣ;

7) тартиби таъмини дастрасии тарафҳо ба маълумоти шахсии онҳо, мукотиба ва дигар иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки бо иҷрои уҳдадориҳо алоқаманд мебошанд.

2. Дар аҳд мумкин аст баъзе шартҳои он бо розигии тарафҳо бо ҳуҷҷати электронии алоҳида дар шакли муайян, ки қисми таркибии аҳд ба ҳисоб меравад, ба расмӣ дароварда шаванд.

3. Тарафи ирсолнамудаи ҳуҷҷат уҳдадор аст ҳифзи дурустӣ, тағйирнопазирии ҳуҷҷати электронӣ ва беҳатарии маҳзани маълумот ё шабакаи иттилоотӣ коммуникатсионӣ, ки дар он ҳуҷҷат ҷойгир карда шудааст, инчунин ҳуқуқи дастрасиро ба он бе имкони тағйири мазмун ҳуҷҷати электронӣ таъмин намояд.

4. Дар аҳд метавонад пешбинӣ гардад, ки тарафҳо баъди барасмиятдарорӣ ва имзои аҳд онро барои нигоҳдорӣ ба маҳзани маълумоти тарафи боэътимод ҳамчун нусхаи дорой эътибори ҳуқуқӣ супоранд ва дар ҳолати ба вучуд омадани баҳс асос намоянд. Дар ин сурат ба шартҳои аҳд бояд илова гарданд:

- 1) уҳдадорӣ яке аз тарафҳо оид ба шартномаи нигоҳдорӣ ва тартиби бастанӣ он;
- 2) шартҳои нигоҳдорӣ ва дастрасии тарафҳо ба ҳуҷҷати барои нигоҳдорӣ супоридашуда;
- 3) истинод ба макони ҷойгиршавии ҳуҷҷат.

5. Тарафе, ки ҳуҷҷати электронӣ ва шартномаро барои нигоҳдорӣ қабул намудааст, уҳдадор аст, ки ҳифзи дурустӣ, тағйирнопазирӣ ва беҳатарии маҳзани маълумотро, ки дар он ҳуҷҷат ҷойгир карда шудааст, инчунин ҳуқуқи дастрасӣ ба онро бе имкони тағйири мазмун дар давоми муҳлати амал ва нигоҳдорӣ таъмин намояд.

6. Аҳдкунанда ҳуқуқ дорад аз тарафи дигар шартҳои пешакӣ мувофиқашудаи аҳдро тавассути мубодилаи ҳуҷҷати электронӣ ба тарзи анъанавӣ ё электронӣ талаб намояд ва тарафи дигар барои пешниҳоди он уҳдадор аст.

Моддаи 18. Барасмиятдарорӣ ва анҷом додани аҳди электронӣ тавассути низоми худкор (автоматикунонидашуда)

1. Пешниҳоди мол, кор ё хизматрасонӣ ба доираи номуайяни шахсон, ки тавассути низоми савдои худкори (автоматиконидашуда) дар шабакаи иттилоотӣ коммуникатсионӣ ҷойгирбудаи фурӯшанда амалӣ мегардад, офертаи фурӯшанда ба ҳисоб рафта, бо уҳдадорӣ харидор ҳангоми қабули аксепт алоқаманд аст.

2. Аҳде, ки тавассути низоми худкори (автоматиконидашуда) фурӯшанда ва харидор ё мубодилаи ҳуҷҷатҳои электронӣ баста шудааст, наметавонад танҳо дар асоси он, ки бе иштироки мустақими тарафҳо анҷом дода шудааст, беэтибор дониста шавад.

3. Ҳангоми анҷом додани аҳди электронӣ фурӯшанда ва харидор метавонанд тибқи барномаи мувофиқашуда ҳисоббаробаркунӣ, қабули мол, кор ва хизматрасониро ба роҳ монанд. Уҳдадориҳо оид ба амалиёти савдо, ки ба таври худкор (автоматиконидашуда) иҷро мегарданд, мумкин аст аз ҷониби тарафҳои аҳд назорат карда шаванд.

4. Ҳисоббаробаркуниҳо ҳангоми анҷом додани аҳди электронӣ тариқи ғайринақдӣ амалӣ карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 02.01.2025 № 2136*).

5. Аҳд басташуда ҳисобида намешавад, агар:

- 1) харидор яке аз талаботи пешниҳодшударо иҷро накарда бошад;
- 2) харидор талаботи фурӯшандаро ҳангоми барасмиятдарории ҳуҷҷати электронӣ ё сабтҳо дар шакли ҳуҷҷатҳои муқаррарнамудаи фурӯшанда оид ба аҳди анҷомдодашаванда дақиқ иҷро накарда бошад;

3) низоми худкори (автоматиконидашудаи) пардохти электрони фурӯшанда ба харидор санчиши пардохт, дурустии барасмиятдарории ҳуҷҷатҳои электронӣ, сабти онҳо ва ислоҳи хатоҳоро имкон надихад;

4) низоми худкори (автоматиконидашудаи) фурӯшанда ба харидор имкон надихад, ки дар муҳлати муқарраркардаи харидор аксептро бозпас гирад ва аз анҷом додани аҳди электронӣ даст кашад.

БОБИ 6. ТАЪМИНИ БЕХАТАРӢ ДАР САВДОИ ЭЛЕКТРОНӢ

Моддаи 19. Талабот ба иштирокчиёни савдои электронӣ оид ба таъмини беҳатарии он

1. Шартҳои таъмини беҳатарӣ дар савдои электронӣ аз тарафи ҳар як иштирокчии он риояи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва созиши тарафҳо мебошад.

2. Фурӯшанда, харидор, миёнарави иттилоотӣ ва миёнаравони дигар уҳдадоранд талаботи зеринро иҷро намоянд:

1) сатҳи зарурии беҳатарии шабакаи иттилоотӣ коммуникатсионӣ, маҳзани маълумот, воситаҳо, ҷойи нигоҳдорӣ ва ҳифзи ҳуҷҷати электрониро таъмин намоянд;

2) барои паст намудани хавфҳо, пешгирии таҳдид ва бархӯрди манфиатҳо, инчунин қаллобӣ дар раванди савдои электронӣ бо истифодаи воситаҳои пешгирӣ ва огоҳонии ҳуқуқвайронкунӣ, мониторинги ҳуқуқӣ ва дигар усулҳои таъминоти фаъолият чораҳо андешанд;

3) аз истеъмолкунандагон танҳо он маълумоти шахсиеро, ки барои иҷрои уҳдадориҳо оид ба аҳди электронӣ заруранд, талаб намоянд;

4) ҳифзи ҳуҷҷати электрони дорои маълумоти шахсии истеъмолкунандагонро, ки ба онҳо зимни барасмиятдарорӣ ва анҷом додани аҳди электронӣ маълум гардидааст, таъмин намоянд;

5) ҳуҷҷатҳои электрони дорои маълумоти шахсиеро оид ба аҳди электронӣ пас аз анҷом ёфтани муҳлати нигоҳдории муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон нобуд созанд.

3. Маълумоти дорои сирри тиҷоратӣ, бонкӣ ва хизматӣ метавонад бо риояи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шахсони сеюм пешниҳод карда шавад.

4. Истифодаи маълумоти шахсӣ, ғайр аз мақсадҳои аҳди электронӣ, дар савдои электронӣ ва додани онҳо ба шахсони сеюм, агар тибқи созиши тарафҳо ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти ҳифзи маълумоти шахсӣ тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад, манъ аст.

5. Зараре, ки ҳангоми амалисозии фаъолият дар савдои электронӣ расонда шудааст, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ихтиёран ё бо тариқи судӣ ҷуброн карда мешавад.

Моддаи 20. Масъулияти тарафҳои аҳди электронӣ барои таъмини беҳатарӣ дар савдои электронӣ

1. Тарафҳои аҳди электронӣ барои таъмини беҳатарӣ ва сатҳи зарурии ҳимояи маҳзани маълумоти худ ва ҳуҷҷатҳои дар он ҷойгирбуда шахсан масъул мебошанд.

2. Тарафи аҳди электронӣ, ки оферта ё пешниҳоди офертаро барои намоиш дар шабакаи иттилоотӣ коммуникатсионӣ гузошта, ба суроғай доираи номуайяни шахсон равона кардааст, барои дурустии маълумоти интишоршуда масъул мебошад.

3. Тарафи аҳди электронӣ, ки аз хизматрасонии таҳвилгарони хизматрасониҳои пардохтӣ ва ё операторони низоми электронии пардохтӣ истифода мебарад, барои амали худ оид ба барасмиятдарории ҳуҷҷатҳои пардохтии электронӣ, интиқол ва идоракунии суратҳисоби бонкӣ, суратҳисоби корти пардохтӣ ва дигар воситаҳои электронии пардохтӣ дар доираи шартнома бо таҳвилгарони хизматрасониҳои пардохтӣ ва қоидаҳои муқарраршудаи низоми пардохтӣ масъул мебошад.

4. Тарафи аҳди электронӣ, ки аз хизматрасонии миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигар истифода мебарад, барои амалҳои худ оид ба амалисозии расмиёти электронӣ масъул мебошад.

Моддаи 21. Масъулияти миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигар барои таъмини бехатарӣ дар савдои электронӣ

1. Миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигаре, ки оид ба таъмин ва пешбурди расмиёти электронӣ хизмат мерасонанд, барои иҷрои уҳдадорихои тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва созиши тарафҳо пешбинишуда, масъулият доранд.

2. Таҳвилгари хизматрасониҳои пардохтӣ ва ё оператори низоми пардохтӣ, ташкилкунандагони савдо, озмун ва музојада, миёнаравони дигар барои иҷрои талаботи бехатарӣ, таъмини ҳифз ва дурустии ҳуҷҷатҳо, гум шудан, таҳриф кардан ё тағйир додани иттилооти ҳуҷҷатшуда, мушоҳидаи пинҳонӣ, сохтакории ҳуҷҷати электронӣ ва даҳолати ғайриқонунии шахсони сеюм мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошанд.

3. Таҳвилгари хизматрасониҳои пардохтӣ ва ё оператори низоми пардохтӣ барои ҳифзи маблағҳои пулӣ, таъмини бехатарии суратҳисобҳои бонкӣ, суратҳисобҳои корти пардохтӣ ва дигар воситаҳои электронии пардохтии истифодабарандагон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон масъул мебошад.

4. Миёнаравони иттилоотӣ ва миёнаравони дигаре, ки оид ба таъмин ва пешбурди расмиёти электронӣ хизмат мерасонанд, бо мақсадҳои андозбандӣ бо дархости мақомоти андоз маълумот оид ба иштирокчиёни савдои электронӣ, аз ҷумла шахсони бидуни қайди давлатӣ фаъолияти соҳибкорӣ анҷомдиҳанда ва дигар маълумоти дахлдорро пешниҳод менамоянд.

БОБИ 7. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 22. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 23. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур аз **1 январи соли 2023** мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе,
аз 24 декабри соли 2022, № 1921